

NYBRO KOMMUN

Äldreplan 2023–2030

Antaget av: Omsorgsnämnden

Datum för revidering: Mars 2027

Diarienumr: OMF-2022-209

Innehåll

1. Innehåll	2
1.1 Syfte	2
2. Omsorgsnämndens vision, verksamhetsidé och värdegrund	2
2.1 Nybro kommuns vision.....	3
3. Omsorgsnämndens mål.....	3
3.1 Målsättning	3
4. Kommunfullmäktiges mål	4
5. Nybro kommuns demografi	4
6. Äldreplanens målinriktning för 2030.....	6

1. Inledning

Äldreomsorgen står inför stora utmaningar. Andelen äldre i befolkningen ökar samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar. Det är en positiv utveckling att vi lever längre, men det ställer krav på välfärdens organisation samt den digitala utvecklingen. Under kommande år kommer det att krävas såväl analyser, strategiska beslut och åtgärder för att möta kraven från samhället.

Äldreplanen är politikens övergripande styrdokument som syftar till att synliggöra nuläge och lyfta kommande behov ur ett lokalt perspektiv. Planen ska vara vägledande i politiska beslut som rör äldres vardag och resultera i verksamhetsplanlagda åtgärder.

1.1 Syfte

Äldreplanen ska fungera som ett stöd i politiska beslut gällande utvecklingsarbete och ekonomisk planering. Den bör revideras inför varje mandatperiod.

2. Omsorgsnämndens vision, verksamhetsidé och värdegrund

Omsorgsnämndens vision lyder:

”Vår verksamhet ska kännetecknas av ett hälsofrämjande förhållningssätt i vård och omsorg och i livets alla skeden. Det innebär att vi ska stärka människors egen möjlighet till delaktighet, tilltro till förmåga samt känsla av trygghet, värdighet och välbefinnande”.

Den stämmer väl med den övergripande visionen där ett hälsofrämjande förhållningssätt i livets alla skeden kräver nytänkande i många specifika situationer liksom nyfikenhet på människors egen förmåga och möjlighet till delaktighet. Trygghet löper som en röd tråd för att den hjälp och stöd som ges ska upplevas värdig och utövas på ett sådant sätt att människor upplever ett välbefinnande.

Omsorgsnämndens värdegrund har sin utgångspunkt i Socialtjänstlagen (2001:453) och Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Ambitionen för samtliga anställda är att arbeta utifrån varje persons unika situation.

Omsorgsnämndens verksamhetsidé är:

”Ett ökat oberoende ger en större självkänsla och en bättre livskvalitet”.

Utifrån det har värdegrunden formats.

Värdegrunden är förvaltningens gemensamma utgångspunkt som symboliserar de värderingar som ska styra allt vårt handlande och bemötande i det dagliga arbetet.

Omsorgsnämndens värdegrund består av sex byggstenar som ska genomsyra samtliga verksamheter i förvaltningen:

- Självbestämmande

- Delaktighet och individanpassning
- Integritet
- Gott bemötande
- Trygghet
- Meningsfull tillvaro

2.1 Nybro kommuns vision

Nybro kommuns övergripande vision ska även prägla äldreomsorgen:

”Med trygghet, nyfikenhet och nytänkande bygger vi en ny bro till framtidens större Nybro”.

3. Omsorgsnämndens mål

Omsorgsnämnden har tre målområden som är direkt riktade för kund. Målområdena är hämtade från socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen och tangerar byggstenarna i värdegrunden.

- Ett värdigt liv (5 kap. 4 § SoL)
- Trygga vårdinsatser (5 kap, 1 § HSL).
- Delaktighet och påverkan (5 kap. 5 § SoL).

Det finns också ett mål riktad för medarbetare och ett mål riktat för ekonomi.

- Attraktiv arbetsgivare
- Effektivt resursutnyttjande

3.1 Målsättning

Omsorgsnämndens målsättning för verksamheten bygger på att kunden ska ha ett värdigt liv. Enligt socialtjänstlagen kap. 5 paragraf 4 ska *”Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande”* och att *”Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.”*

Vidare innebär målsättningen att kunden ska ges trygga vårdinsatser. Enligt hälso- och sjukvårdslagen kapitel 5 paragraf 1 ska *”Hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska*

- 1. vara av god kvalitet med en god hygienisk standard,*
- 2. tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet,*
- 3. bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet,*
- 4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen, och*
- 5. vara lätt tillgänglig.”*

Målet delaktighet och påverkan tar sin grund i socialtjänstlagen kap 5. Paragraf 5 som lyder att: *”Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.”*

Målet attraktiv arbetsgivare innebär att medarbetarna ska uppleva att omsorgsförvaltningen är en arbetsgivare med goda möjligheter till delaktighet och utveckling. Vidare innebär målet att

omsorgsförvaltningen ska ha en personalförsörjning i paritet med de olika typer av insatser som ska tillgodoses.

Målet effektivt resursutnyttjande innebär att ekonomin varje år ska vara i balans.

4. Kommunfullmäktiges mål

- *Attraktivt & kreativt*

Vi har en levande kommun med attraktiv och kreativ miljö. Här finns mötesplatser, meningsfull fritid och en stimulerande tillvaro för människor i alla åldrar. Här finns möjligheter för den som vill skapa, bygga, förändra, uppleva och utvecklas.

- *Delaktigt & tryggt*

Vi har ett öppet klimat, ett inkluderande förhållningssätt som kännetecknas av inflytande och omtanke, där mångfald är en tillgång. Den som är i behov av stöd och hjälp bemöts med respekt och ges förutsättningar för en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag och i samhället.

- *Stolt & modig*

Vi har den bästa utbildningen och en fantastisk omsorg. Vi är tillgängliga och professionella i vårt bemötande liksom i vårt sätt att tillhandahålla service och stöd. Här finns en hållbar tillväxt, miljö och social gemenskap. Ekonomin ger varje år ett överskott i enlighet med god ekonomisk hushållning.

- *Ett växande näringsliv*

Vi är en attraktiv kommun att verka i som företagare. Vi är tillgängliga, har goda relationer och en effektiv och kvalitativ handläggning.

- *Attraktiv arbetsgivare*

Vi är en utvecklande arbetsgivare som kännetecknas av tillit och medskapande, fri från diskriminering och kränkande handlingar.

5. Nybro kommuns demografi

Antalet personer som är 80 år eller äldre kommer öka i hela riket. Idag är det cirka 530 000 personer som är över 80 år och det förväntas öka till cirka 806 000 personer under perioden 2020 - 2050.¹ Denna ökning av äldre sker i alla län i Sverige, men Kalmar län är ett av de länen med störst ökning av äldre under perioden 2020–2040.²

Den långsiktiga trenden i Sverige är att medellivslängden ökar och att det kommer fortsätta. Därmed ökar även andelen äldre personer i befolkningen. Var femte invånare i Sverige är 65 år eller äldre. Andelen äldre varierar emellertid mellan olika kommuner, i vissa kommuner är till exempel över 30 procent av invånarna över 65 år.³

---

¹ Socialstyrelsen; *Vård och omsorg om äldre: Lägesrapport 2020*, 2022-12-27

² SCB; *Fler äldre i alla län och kommuner 2040*, 2022-12-27

³ Boverket.se; *Allt fler 80+ i befolkningen*, 2022-12-28

Nybro kommun

Denna utveckling med åldrande befolkning och ökad medellivslängd sker även i Nybro kommun.

År 2021 till 2031 förväntas genomsnittsåldern öka i Nybro från 44 till 45 år, vilket är två år högre än snittåldern i riket. Enligt prognoser för år 2021 till 2031 ökar folkmängden mest i åldrarna 65 år och äldre i Nybro.⁴

Män	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
65–74	1211	1203	1175	1190	1188	1186	1186	1215
75–84	932	942	969	965	958	958	960	947
85–94	283	288	302	311	329	348	367	386
95+	12	15	16	17	18	17	17	18
Kvinnor	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
65–74	1138	1134	1132	1116	1131	1170	1178	1197
75–84	1100	1093	1089	1113	1086	1055	1031	1011
85–94	424	446	458	446	478	492	522	546
95+	45	43	44	48	48	49	48	47
Totalt:	5145	5164	5185	5206	5236	5275	5309	5367

Källa: SCB; Folkmängd efter region, inrikes/utrikes född, kön, ålder och år, 2022-12-28.

Ovanstående återgivna prognos från SCB pekar mot att kommunens långsiktiga planering måste ta sikte på ett ökat behov av resurser riktade till den äldre delen av kommunens invånare. I och med att innevånarna lever längre kommer fler personer ha insatser under längre tid samtidigt som antalet personer i ålderskategorierna ökar.

Statistiken från SCB konstaterar att i Nybro är det främst i ålderskategorierna 75 – 84 och 85 till 94 som den största ökningen av äldre sker. Det är även i de åldrarna som behovet av stöd ökar. Till exempel i åldersgruppen 65–79 är det cirka fem procent som har hemtjänst medan i åldersgruppen över 80 år har 27 procent av männen och 35 procent av kvinnorna hemtjänst.

För att tillhandahålla dagens nivå av insatser kommer resurstillskott till äldreomsorgen att vara nödvändigt. Även personalförsörjningen behöver planeras för att kommunen ska kunna upprätthålla dagens bemannings- och kompetensnivå. Även arbetet kring nyttjande av ny teknik och digitalisering vidareutvecklas i takt med att nya lösningar introduceras för att tillhandahålla och möjliggöra insatser. Att reflektera över vilken ambitionsnivå som är möjlig framöver utifrån de resurser som finns är också nödvändigt.

---

⁴ Nybro kommun; *Kommunplan 2023–2025*, antagen i kommunfullmäktige 19 december 2022

6. Äldreplanens målriktning för 2030

Regeringen beslutade 2015 att tillsätta en särskild utredare för att ta fram ett förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen⁵. Syftet är att genom långsiktiga insatser inom strategiskt viktiga områden säkra utvecklingen av god kvalitet i den framtida äldreomsorgen (dir 2015:72). En annan nationell utveckling framåt är omställningen till en god och nära vård. SKR och staten har under 2022 tagit fram en överenskommelse om vidareutveckling av den nära vården. Målet med omställningen av hälso-och sjukvården är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan.⁶ Socialstyrelsen beskriver En god och nära vård ”som ett övergripande mål för den omställning som sker inom hälso-och sjukvården. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar”.

Utifrån de strategiska områdena från nationella kvalitetsplanen för äldreomsorg och omställningen till en god och nära vård, har omsorgsnämnden tagit fram olika delar som omsorgsnämnden vill utveckla fram till 2030.

6.1 Kvalitet och effektivitet

”För att höja kvaliteten i vård och omsorgen krävs en långsiktig plan som innefattar personalens möjlighet till rätt kompetens, handledning och reflektion, och förutsättningar för att utföra en god och säker vård och omsorg, som säkerställer den äldre personens delaktighet och inflytande” (SOU 2017:21)

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

- Ett välfungerande ledningssystem med kända processer
- Delaktighet och forum för god dialog med kund och anhöriga
- Ökad kunskap om förändringsarbete hos ledning och medarbetare
- Ständiga dialoger kring värdegrundsfrågor i det dagliga arbetet

6.2 Hållbar jämställdhet

Det är angeläget för Nybro kommuns äldreomsorg att bedriva en jämställd vård och omsorg och med beaktande av historisk utveckling som satt spår arbeta för att oskäliga skillnader undanröjs. Vård och omsorg ska vara lika oberoende kön, etnicitet, socioekonomiska aspekter och liknande.

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

- Uppföljning utifrån ett jämställdhetsperspektiv
- Politiker, ledning och medarbetare har kunskap om jämställdhet och genusfrågor

⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/03/sou-201721/>

⁶ <https://skr.se/download/18.5627773817e39e979efc64f5/1643379898155/OK-God-och-nara-var-d-2022.pdf>

6.3 Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser

I direktiven till utredningen Nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen framhålls att *”Ett preventivt arbetssätt inom vård och omsorg kan ge flera vinster. Ett sådant arbetssätt är ofta långsiktigt och kostnadseffektivt och därför samhällsekonomiskt motiverat, men framför allt handlar det om att de äldre kan få ett gott och självständigt liv under en längre tid”*.

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

Arbeta förebyggande och med tidiga insatser genom att:

- Utformning av uppsökande verksamhet
- Strukturerat och systematiskt arbetssätt där avvikelser och åtgärder kan följas upp
- Multiprofessionella team och samverkan inom förvaltningen
- Samarbete mellan kommun och region
- Delaktigheten för den äldre i planeringen av sin vård
- Kompetens och förutsättningar för lärande när det gäller äldres psykiska hälsa

6.4 Tryggad personalförsörjning

För närvarande råder brist på yrkesutbildad personal inom flertalet yrken inom vård och omsorg om äldre personer. Denna brist förväntas öka de kommande åren då den demografiskt betingade efterfrågan på arbetskraft ökar kraftigt. Tillgången till sådan personal måste därför utökas påtagligt. Staten och huvudmännen, samt privata utförare, måste i samverkan vidta långsiktigt hållbara åtgärder för att främja kompetensförsörjningen (SOU 2017:21).

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

- Utredning av befintliga resurser och hur dessa används på bästa sätt
- Väletablerat introduktionsprogram
- Långsiktig plan för intern kompetensutveckling inkl. bibehålla och utveckla specialistkompetens
- Utvecklingsmöjligheter och interna karriärvägar
- Innehållet i yrkesgruppers uppdrag så att heltid blir en självklar sysselsättningsgrad

6.5 Boendeformer

Från 2015 till 2030 bedöms behovet av nya lägenheter för de som är 65 år och äldre öka med cirka 360 000. Personer 65 år och äldre är generellt sett ingen svag grupp på bostadsmarknaden. Ett ökat bostadsbyggande skulle öka möjligheterna för denna grupp att finna bekväma och tillgängliga bostäder. Det finns dock stora grupper av äldre personer där detta inte är lösningen. Äldre personer som bor i kommuner med låg bostadsproduktion eller långa köer till bostad, äldre personer med låga pensioner där nybyggda lägenheter inte är ett ekonomiskt möjligt alternativ och äldre personer som vill bo kvar i sitt hem till livets slut,

även om det är opraktiskt (SOU 2017:21).

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

- Utredda behovet av att bygga ytterligare välanpassade platser i särskilt boende

6.6 Välfärdsteknologi

Med välfärdsteknologi avses kunskap om välfärdsteknik. Det kan till exempel avse hur det digitala samhället kan underlätta för personer med olika funktionsnedsättningar att enklare kunna hantera sin vardag, eller att få tillsyn och omsorg på ett enkelt sätt.

Socialstyrelsen ger följande benämning: *”Digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning”*. Exempel på välfärdsteknik är bland annat digitala trygghetslarm, sensorer, tillsyn via nattkamera. Ett mål med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård och omsorgen (SOU 2017:21).

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

För att ha möjlighet att möta framtidens behov och skapa en kvalitativ och effektiv äldreomsorg kommer det att vara avgörande med:

- Digitaliseringsmöjligheter tex digitala hjälpmedel, effektiva IT-system

6.7 Anhöriga

Det finns inte några lagliga skyldigheter för vuxna barn att tillgodose sina föräldrars behov av vård och omsorg. Denna skyldighet upphörde år 1957 när lagen (1956:2) om socialhjälp trädde i kraft. De flesta anhöriga som ger omvårdnad till en anhörig gör det av fri vilja, men

Det här vill omsorgsnämnden utveckla:

- Utforma ett individuellt och flexibelt stöd för anhöriga

det kan också finnas drag av ofrivillighet genom upplevelsen av osäkerhet över vem som annars ska göra det. När vården flyttar in i vardagen får det stora konsekvenser för vardagslivet och påverkar relationerna människor emellan. Konsekvenserna för partner och barn i denna situation kan bli långtgående när det gäller hälsa, ekonomi och livskvalitet.

Anhöriga har en central roll för äldre personer som behöver stöd och omsorg i vardagen, men blir inte alltid uppmärksammade för sin insats. Det stöd som ges till anhöriga måste utformas individuellt och flexibelt. (SOU 2017:21)